

udvides for Parterne, thi der finder jo fuldkommen Reciprocitet Sted, og det er netop det, som mangler aldeles her, og det er vist det, som den ærede Landstingsmand har meent med, at det stred imod Lovens Grundsætninger. Jeg skal tillade mig at gøre en Bemærkning om dette Forslag, betragtet fra en anden Side. Det forekommer mig nemlig, at, hvis det bliver staaende, vilde man derved hentyde paa en Mistanke imod disse Commissioner, men, da vi nu have vedtaget, at saadanne Commissioner skulle finde Sted, bør vi visjelig ikke udtale til Slutning en Tvivl om, at de ville blive saa godt sammensatte som muligt, og Parterne vælge saa heldigt, som de kunde. Jeg troer og haaber ganske vist, at disse Commissioner ville blive godt sammensatte, og jeg vil anbefale Enhver, der har nogen Indflydelse i Livet, at virke til, at disse Valg falde godt ud, og det er det, man saa let kunde gøre, ved at gøre Sogneforstanderskaberne — om man ikke selv er Medlem af dem, kan man dog paa flere Maader virke paa de Mænd, som have Indflydelse, ved at anbefale til disse Valg — opmærksom paa, at der bør tages særdeles Hensyn til at vælge, efter min Mening, netop de Godseiere, som have afløst Hovet paa billige Bilkaar. Disse Mænd bør fortrinligvis søges, og derefter bør søges den Bonde, som har nydt Godt af Hovet afløsningen, og som man seer er kommen frem, efterat have nydt Godt af denne Afløsning. Jeg troer, at, naar saadanne Mænd blive valgte, enten det nu er af Ministeriet til Formænd eller af Sogneforstanderskaberne til Afsløsningsmand, at Sagen da fra Parternes Side vil stille sig saaledes, at Bonden som oftest vil vælge den Godseier, som paa billige Bilkaar har afløst Hovet, og omvendt vil Godseieren vælge den Bonde, der er kommen til Bestand og har betalt et ordentligt Bederlag for sit Hovet. Derved vil denne Frygt, som flere Gange har været yttret, at man nærrede for Partier, og for, at den ene Part skulde staae crast imod den anden, vistnok bortfalde, og det er dog det, som vi i vore Landbøforhold saa meget som muligt maae søge, nemlig at faae Alting afgjort ved mindelig Overenskomst; og, hvad det for største Delen vil komme an paa, det troer

jeg er, at, hvor der er bestemte Commissioner, som skulle give den endelige Kjendelse og afløse til Slutning komme frem med Tvang, der skulle de staae i Baggrunden som et Beskrivningsmiddel til at formaae Parterne til at forene sig i Mindelighed. Jeg troer for det Første, at det Hovet, der endnu er tilbage, vil forsvinde meget hurtigt, uden at benytte disse Commissioner, og, hvis Commissioner ialfald skulde benyttes, vilde de vistnok mere blive benyttede som Forligelsescommissioner, end som dømmende Commissioner; men jeg troer netop, at, naar man gik frem paa den Maade, som jeg har antydnet, vilde Forliget meget hurtigt finde Sted. Thi det er naturligt, at den Godseier, som har vilst, at han havde Interesse for Sagen, derved, at han har afløst Hovet paa billige Bilkaar, at netop han vil under Debatten kunne gjøre sine Colleger i Godseiersstanden opmærksom paa, at det dog er en stor Fordeel, selv imod en mindre Godtgørelse, at ophæve Hovet; og omvendt vil ligeledes den Bonde, som er gaaet frem i Bestand ved Afløsningen, kunne opmuntre sine Standsfæller til at give Mere, end de troe er muligt, da han af sin Erfaring kan gjøre opmærksom paa, at han har vundet ved at betale Afløsningen høiere. Jeg troer derfor, at vi nu ikke skulle mere sørge for eller optage Tvivl om, at disse Commissioner ikke skulde blive saaledes sammensatte, som de burde; thi, da vi nu have vedtaget dem, skulle vi arbejde, Enhver i sin Kred, saa meget som muligt, for at faae dem saa heldigt sammensatte, som det lader sig gjøre, og da troer jeg, at disse Sager ville faae et meget lykkeligt og godt Udfald. Jeg maa derfor stemme imod Forslaget under Nr. 3.

Skoleforstander Sørensen: Den ærede Ordfører indledede sit første Foredrag angaaende de foreliggende Undervisningsforslag med at fraraade at fremkomme under 3die Behandling med nye Forslag, og yttrede endogsaa, at han fandt det farligt, at gaae ind paa saadanne ved 3die Behandling. Jeg maa bestemt udtale mig imod denne Anskuelse, paa Grund af Regulativets Bestemmelser, som gjælde ved Landstingets Forhandlinger. Jeg har ved flere Leiligheder erfaret, at der næsten ikke har kun-